

مدیرعامل شرکت توسعه صادرات صنعت سیمان:

نگران آینده بازارهای صادراتی سیمان مان باشیم

صنعت سیمان، یکی از صنایع با سابقه و پیشینه کشور است و بر اساس آمار و اطلاعات موجود، کل ظرفیت تولید سیمان ایران ۸۶ میلیون تن در سال است. در این میان و در سال های اخیر صادرات کلینکر و سیمان به کشورهای همسایه از جمله عراق، کویت، چین و هندوستان انجام شده و در جریان است.

در گفت‌وگو با محمدرضا ذاکری زاده مدیرعامل شرکت توسعه صادرات صنعت سیمان به بررسی اوضاع و مشکلات این صنعت پرداختیم.

ذاکری زاده کارشناس ارشد مدیریت اجرایی از دانشگاه تهران و کارشناس مهندسی ساخت و تولید از دانشگاه صنعتی امیر کبیر است و بیش از ۲۵ سال تجربه کاری در رسته‌های مختلف کارشناسی و مدیریتی از جمله بیش از ۴ سال مدیرعاملی شرکت‌های بزرگ و متوسط دارد.

سیمان ، اصلی‌ترین مشتری خارجی سیمان ایران است، عنوانی که تا چند سال قبل، متعلق به عراق بود. البته عراق همچنان بزرگترین خریدار کلینکر ایران است. گهگاه، مقادیر کمی نیز روانه بازارهای شرق آفریقا یا جنوب آسیا مانند کشورهای سومالی، هند، سریلانکا می‌شود که البته مستمر نیست.

صادرات کلینکر را توضیح دهید که چگونه است؟

برای کلینکر برد صادراتی بیشتر می‌شود. به علت سرعت بارگیری فله و میزان ماندگاری بیشتر از سیمان و آسیب‌پذیری کمتر کلینکر، بیشتر صادرات ایران به لحاظ حجمی کلینکر است. به طوری که در سال گذشته بیش از ۱۱ میلیون تن به اقصی نقاط جهان کلینکر صادر شد.

مشتری اول کلینکر ایران عراق بوده و بعد از آن کویت قرار دارد. مابقی کلینکر به کشورهای عمان و چین و هند و بنگلادش صادر می‌شود. در حال حاضر کشورهای عضو GCC بر سیمان و کلینکر ایران تعرفه ۶۷ درصد گذاشته‌اند که واردات از ایران را به صفر برسانند. فعلا امارات دو ماه است که اعمال این تعرفه را آغاز کرده و صادرات به امارات صفر شده است.

چه تهدیدهایی متوجه صادرات سیمان ایران است؟

به نظر من، ما باید خیلی جدی نگران بازارهای صادراتی سیمان مان در آینده باشیم. از این ناحیه، یک خطر جدی صنعت سیمان ایران را تهدید می‌کند، چرا که به غیر از افغانستان، تمام بازارهای صادراتی سیمان ایران تا حداکثر ۱۰ سال آینده خودکفا و نتیجتاً به سیمان وارداتی ایران بی‌نیاز خواهند شد.

در سال ۱۳۸۸، تاجیکستان از بزرگترین واردکنندگان سیمان جهان بود، چندانکه دست کم سالی ۵ میلیون تن سیمان وارد می‌کرد. اما امروز این کشور به همسایگانش افغانستان و قرقیزستان سیمان صادر می‌کند. مشابه همین اتفاق برای ترکمنستان و ارمنستان نیز روی خواهد داد. ضمن اینکه، فراموش نکنید همین الان نیز ترکمنستان و ارمنستان تعرفه گمرکی بسیار سنگینی را بر سیمان وارداتی ایران وضع کرده‌اند تا از صنایع داخلی خودشان محافظت کنند (تعرفه سیمان وارداتی به ارمنستان ۴۵ دلار است).

تهدید دیگر حمل و نقل داخلی است. اگر ما می‌گوییم ظرفیت صادرات ۱۸ میلیون تن در سال محقق شده به علت ارسال از کارخانه‌های دور و نزدیک به مرزها است. اگر مشکلات حمل و نقل غلبه کند با قیمت‌های کنونی که کف قیمت صادرات است تنها شرکت‌های نزدیک هر مرز و بندر قادر به صادرات خواهند بود. این مطلب ظرفیت صادراتی ایران را به شدت کاهش می‌دهد. وقتی صحبت از قیمت کف می‌کنیم به این معنی است که کمتر از این قیمت فروش شرکت‌ها دچار زیان عملیاتی می‌شوند.

تهدید داخلی دیگر قوانین متغیر سازمان بنادر است که با افزایش هزینه‌های انبارداری و ترخیص نفس صادرکننده را گرفته است. از تغییرات قوانین بانکی در رفع تعهد ارزی نیز می‌توان به عنوان یکی از چالش‌های پیش رو صادرکننده سیمان نام برد.

صادرات سیمان و کلینکر چه مزایا و دستاوردهایی در زمینه ارزآوری و گشایش اقتصادی برای کشور دارد؟

برای آنکه گشایش اقتصادی حاصل شود، باید مجموعه‌ای از لوازم و پیش‌نیازها محقق شوند. معتقدم تا زمانی که اقتصاد کشور، در سطح کلان، با پاره‌ای از مشکلات دست به گریبان است، صادرات محصول - نه تنها در صنعت سیمان، که در دیگر صنایع هم - شاید تنها بتواند یک ارزآوری نسبی و محدود داشته باشد، اما نمی‌تواند معجزه کند. الان، متأسفانه ما به خاطر تحریم‌های ظالمانه با بانک‌های دنیا مراوده مالی نداریم و گشایش اعتباری نیز صورت نمی‌گیرد. برای طرف‌های خارجی، حتی چین و روسیه - که اتفاقاً مشتری سیمان و کلینکر ما هم هستند - معامله با نگاه‌های ایرانی پر ریسک و پر هزینه است. ما عضو گروه ویژه اقدام مالی (FATF) هم نیستیم. این موضوع هم مزید بر علت شده و کار نگاه‌های ایرانی را برای صادرات بیش از پیش مشکل ساخته است.

در کل صادرات سیمان و کلینکر ایران حدود ۳۶۰ میلیون

دلار ارزآوری دارد که متوسط ۲۰ دلار برای هر تن می‌شود. مطمئناً اگر شرایط تحریم نبود با همین مقدار صادرات به دو برابر ارزآوری دسترسی پیدا می‌کردیم.

هم اکنون صنعت سیمان با چه مشکلاتی در زمینه صادرات مواجه است؟

«تحریم‌های ظالمانه» اولین، اصلی‌ترین و بزرگ‌ترین مشکلی است که صنعت سیمان ایران برای صادرات محصولات خود با آن مواجه است. تحریم‌ها باعث شده صادرکنندگان برای نقل و انتقال وجه با مشکلات جدی مواجه باشند. اکثر آن‌ها، برای رفع این مشکل، از یک فرد حقیقی یا حقوقی در یک کشور ثالث استفاده می‌کنند که ارز را از خریدار گرفته و به حساب فروشنده واریز می‌کند (این فرد حقوقی می‌تواند یک صرافی هم باشد). اما این تازه یک بخش از قضیه است. متأسفانه، بیشتر شرکت‌های کشتیرانی، از ترس تحریم‌ها، حاضر به همکاری با شرکت‌های سیمان ایران نیستند. آن‌هایی هم که حاضر به همکاری می‌شوند کرایه گزافی طلب می‌کنند. نتیجه آنکه طرف ایرانی باید آنقدر سیمان یا کلینکرش را ارزان بفروشد تا با احتساب هزینه حمل، صادرات برایش صرف داشته باشد.

از همه این‌ها بدتر آن است که هر بندری حاضر نیست کشتی‌هایی را که از یکی از بنادر ایران می‌آیند، پهلو دهد. برخی بنادر در نواحی جنوبی و جنوب شرقی آسیا توسط متصدیان آمریکایی اداره می‌شوند و این متصدیان اجازه تخلیه کشتی حامل محصولات ایرانی را نمی‌دهند. حتی بعضاً موردی بوده که کشتی حامل بار ایرانی مجبور به برگشت شده است.

تا زمانی که

اقتصاد کشور،

در سطح کلان،

با پاره‌ای از

مشکلات دست

به گریبان است،

صادرات محصول

شاید تنها بتواند

یک ارزآوری

نسبی و محدود

داشته باشد، اما

نمی‌تواند معجزه

کند